

Naslov knjige

Pekmez

(iz zbirke **Sedam dobrih godina** / The Seven Good Years)

Autor

Etgar Keret

Bibliografski podaci:

Kratka priča Pekmez objavljena je u najnovijoj autorovoj zbirci priča Sedam dobrih godina / The Seven Good Years, u izdanju Fraktura, 2018. Jedna je od 36 kratkih priča podijeljenih u sedam poglavlja. Pripada posljednjem poglavlju Sedma godina.

Autor : Etgar Keret
Zemlja: Izrael
Jezik: engleski
Vrsta: kratka priča
Nakladnik: Fraktura
Godina izdanja: 2018.
Vrsta izdanja: knjiga s tvrdim koricama
ISBN 978-953-266-927-5

Linkovi (adaptacije, osvrti, potpuni tekstovi itd.)

- <https://fraktura.hr/blog/pekmez-etgar-keret-sedam-dobrih-godina-uskoro.html>
- https://issuu.com/fraktura/docs/sedam_dobrih_godina_knjigica
- <https://www.jutarnji.hr/kultura/knjizevnost/etgar-keret-moj-sin-ne-zeli-da-ovu-knjigu-citaju-njegovi-prijatelji-i-njihovi-roditelji/7026096/>

- <https://www.express.hr/kultura/u-izraelu-je-izdajnik-za-svijet-je-ubojica-palestinaca-13853>
- <https://www.mvinfo.hr/knjiga/12105/sedam-dobrih-godina>

Tema:

Tema priče **Pekmez** je izgradnja vrlo male, uske kuće (širine sto dvadeset centimetara) u Varšavi na mjestu nekadašnjeg geta gdje su židovska djeca u Drugom svjetskom ratu krijumčarila hranu za svoje obitelji. Govoreći o epizodi iz vlastite obitelji, autor opisuje ožiljke koje je ljudima i društvu ostavio holokaust.

Kratki sažetak:

Kao Židov i stanovnik Bliskog istoka, sin preživjelih iz holokausta, brat ultraortodoksne Židovke i anarhističkog borca za legalizaciju marihuane¹, Keret pripovijeda o ostvarenju svoje neobične želje, da u Varšavi – rodnome gradu svoje majke, na mjestu bivšeg geta gdje je kao djevojčica krijumčarila hranu za svoju obitelj – podigne kućicu. Na inicijativu jednog poljskog arhitekta, autor ostvaruje zamisao i gradi usku kućicu na mjestu procijepa u spomen obitelji svoje majke koju je s lica zemlje pomeo Drugi svjetski rat. Ispunivši očev zahtjev da preživi, osnovala je vlastitu obitelj i tako sačuvala obiteljsko ime. Kad je kuća bila završena i na njoj stajao natpis DOM KERETE, autor je od jedne starice iz susjedstva dobio pekmez. Takav je pekmez staričina majka namazala na kruh njezinim prijateljicama, dvjema djevojčicama, Židovkama koje su morale otići u geto kad su Nijemci bili zauzeli grad. Jedna od tih Židovki bila je vjerojatno autorova majka.

Zašto je ova priča prikladna za ciljanu grupu RSP?

Obraduje aktualan, stvaran, ali neobičan događaj.

Povezuje prošlost i sadašnjost.

Podsjeća da iako traume izazvane ratom žive dugo u svijestima ljudi, postoje načini kojima se mogu prebroditi.

Kako se interesi čitatelja odražavaju u ovoj knjizi?

Posljedice Drugog svjetskog rata još žive u svijestima preživjelih. Svako ratovanje ostavlja slične užase u životima ljudi. U priči se doznaje kako je holokaust preživjela mala djevojčica kojoj je otac zadao ozbiljan zadatak – *Tvoj je zadatak da preživiš rat i*

¹ Dio uvodne rečenice preuzet s <https://www.mvinfo.hr/knjiga/12105/sedam-dobrih-godina>.

*osiguraš da se naše ime ne zatre*². Priča otkriva način kako se može preživjeti kad se osjeća odgovornost prema najbližima.

Zašto je ova priča motivacijska za učenike?

Učenici otkrivaju bizarnost svakodnevnih životnih situacija i međuljudskih odnosa koji ispod površine skrivaju neslućene dubine, poveznice i slučajnosti.

Prepoznaje li se povijesni, politički, multi/ interkulturalni, migrantski ili sličan kontekst u ovoj knjizi/ priči? Ako da, navedite ukratko.

U užem smislu, u priči se problematizira status Židova u ratnoj Varšavi i sudbina djevojčice koja je ostala bez obitelji pa je djetinjstvo provela po europskim sirotištima nakon čega je, poslije Drugog svjetskog rata poslana u Izrael. Tamo je osnovala obitelj, no njezina djeca ponovno žive u neizvjesnosti ratnih sukoba između Izraela i Palestine.

Odražava li se načelo inkluzije u ovoj knjizi/priči i promiče li razumijevanje kulturoloških razlika i nasljeđa? Navedite ukratko.

Na vrlo suptilan način, tražeći od čitatelja usmjerenost na detalje (npr. mogućnost da autor izgradi kuću u Varšavi te značenje pekmeza) priča otkriva jedini put za razumijevanje različitosti – toleranciju i dobronamjernost. Značenje naslova otkriva se tek u posljednjem dijelu priče kada se pojavljuje susjeda, starica koja autoru poklanja staklenku pekmeza. Čini to s namjerom da mu ispriča priču kako je njezina majka, Poljakinja, nekada davno u ratnoj Varšavi dvjema židovskim djevojčicama dala isti pekmez na šnitama kruha prije nego što su morale odseliti u geto i tako nestati iz grada.

² Iz priče Pekmez Etgara Kereta, <https://fraktura.hr/blog/pekmez-etgar-keret-sedam-dobrih-godina-uskoro.html>

METODOLOGIJA

Naziv aktivnosti

Dom i dobrodošlica

Opis aktivnosti

Trajanje: 4 x 45 minuta

Dob učenika: 16 - 17 (treći razred SŠ)

1. sat

Uvod sata: cijeli razred

Zadaće učenika:

- bez ikavog uvoda svi učenici samostalno čitaju tekst priče izdvojen iz zbirke, samo s naslovom, bez imena autora i bez naslova zbirke kojoj pripada
- prvi zadatak nakon čitanja: Izdvojite i zapišite tri pitanja koja vam se nameću nakon čitanja priče? Učenici zapisuju pitanja. Nakon 3 - 4 minute slijedi drugi zadatak: Od svoja tri pitanja odaberite jedno na koje „morate“ dobiti odgovor. Zapišite ga na ploču. Moguća/ očekivana pitanja:

U kojem se vremenu zbiva radnja?

Tko je pripovjedač? Kakve knjige piše?

Kako kuća može biti velika samo sto dvadeset centimetara?

Ima li priča nastavak?

Je li priča dio neke cjeline, zbirke priča?

Tko je autor, kojoj nacionalnoj književnosti pripada?

...

Postavljena pitanja razvijaju diskusiju. Na neka odgovaraju sami učenici ako je moguće, nastavnik usmjerava na tekst, upućuje na moguće odgovore ili daje odgovore.

Središnji dio sata: razred podijeljen na dvije skupine

Zadaće za skupine:

- jedna skupina ponovno čita prvi dio priče (radnja uglavnom u ratnoj Poljskoj), druga skupina čita završni dio (radnja uglavnom u sadašnjoj Poljskoj) te prepoznaju i izdvajaju:
- prva skupina: komični element u ozbiljnoj radnji, objašnjavaju svrhu takvog elementa te odnos „ozbiljnog“ i „ironičnog“ u tekstu
- druga skupina: ulomak u kojem je poanta priče (*Kaže da je ovo ta ista vrsta pekmeza koji je njena majka tada namazala na kriške kruha. No sada je drugo vrijeme, i nada se da vas nitko nikada neće prisiliti da odete iz svoje kuće.*)
- nakon rada predstavnici skupina usmeno izlažu odgovore koje su zajednički oblikovali

Završni dio sata: cijeli razred

Zadaća za sve učenike:

- ponovno pročitati završni ulomak (*Još uvijek sam jeo kad mi je zazvonio mobitel. Na zaslonu sam vidio da me zove mama. "Gdje si pak ti?" pita me onim zabrinutim tonom kojeg se sjećam iz djetinjstva kad sam kasnio kući jer sam se bio zaigrao kod prijatelja. "Evo me, mama, tu sam", kažem ja dok mi suze stežu grlo, "U našem domu u Varšavi."*) i objasniti i argumentirati je li autor ironičan ili ozbiljan na kraju priče te može li „uska kuća“ doista predstavljati autorov dom.

2. sat

Uvodni dio sata: cijeli razred

Zadaće učenika:

- Kakvu je dobrodošlicu od susjede dobio Etgar Keret u svojoj priči?
- Objasnite rečenicu *Iste večeri sjedio sam u kuhinji svoje uske kuće i ispijao šalicu čaja žvačući krišku kruha i pekmeza, slatku od velikodušnosti i kiselu od uspomena.*
- diskusija vezana uz kontekst priče

Središnji dio sata: parovi

Zadaće učenika: vezane izvan konteksta Keretove priče

- komentirati važnost dobrodošlice kao načina ophođenja domaćina prema gostu

- komentirati osobna iskustva vezana uz dobrodošlicu
- komentirati običaje vezane uz iskazivanje dobrodošlice u našem okružju
- prepoznati neke društvene događaje / situacije / dolaske u kojima se iskazuje dobrodošlica
- komentirati iskazujemo li uvijek i svima dobrodošlicu – objasniti svoje stavove u paru
- opisati osobna iskustva vezana uz zadane zadatke

Završni dio sata: cijeli razred

Zadaće učenika:

- napisati sastavak do deset rečenica u kojem učenici opisuju i demonstriraju kakvu bi dobrodošlicu iskazali trima zalutalim stranim turistima koji šeću okolicom njihova mjesta
(situacija: kolovoz je, subota navečer oko 21 sat, učenici su sa svojim roditeljima u obiteljskoj vikendici na osami u okolini mjesta u kojem žive, sjede na terasi i ugledaju dvojicu mladića i jednu djevojku s naprtnjačama koji im se približavaju)

3. sat

Uvodni dio sata: cijeli razred

Zadaće učenika:

- nekoliko učenika čita svoje sastavke
- diskusija na temu pročitanih sastavaka

Središnji dio sata: dvije skupine učenika

Zadaće za skupine:

- dvije skupine pripremat će se 10 min kako bi izložili svoja viđenja o globalnim problemima vezana uz temu „dom i dobrodošlica“ (jedina nastavnikova uputa: Povežite temu priče Pekmez s motivima doma i dobrodošlice na aktualnoj, globalnoj društvenoj razini.)
- predstavnici skupina usmeno će izvijestiti o razmišljanjima učenika

Završni dio sata:

U komentarima se očekuje, između ostaloga, isticanje aktualnog političkog sukoba na Bliskom istoku, između Izraela i Palestine. Utvrđuje se mjesto Etgara Kereta u današnjoj svjetskoj književnosti i motivi kojima se bavi u pričama.

Slijede zadaci za završni, četvrti sat nastavne jedinice.

Zadaće učenika:

- Pročitajte dvije priče iz iste zbirke: *Što kaže taj čovjek?* I *Salama* (Radi se o kratkim tekstovima, učenici mogu pročitati priče u vrlo kratkome roku ako su im tekstovi dostupni:

<https://fraktura.hr/blog/sto-kaze-taj-čovjek.html>

4. sat

Uvodni dio sata: razred podijeljen u dvije skupine (skupine podijeljene prema kriteriju „koja mi se zadana priča više svidjela“)

Zadaće učenika:

- objasniti tematiku priča
- usporediti ih
- povezati ih s pričom Pekmez
- zaključiti što im je zajedničko
- opisati Keretov književni stil

Središnji dio sata: pet skupina (četvero učenika)

Zadaće za skupine:

- izdvojiti dvije najvažnije Keretove osobitosti kao autora
- vrednovati pročitane priče
- anketa procjene je li zbirka Sedam dobrih godina prihvatljiv prijedlog kao lektirni naslov za sljedeće obrazovno razdoblje (npr. tromjesečje)

Završni dio sata – kraj nastavne jedinice:

Nastavnik pita je li netko samostalno istražio / saznao / pročitao nešto o životu i radu pisca Etgara Kereta.

*

Materijali za podršku: isprintane priče Pekmez, Salama, Što kaže taj čovjek?

Ili:

<https://fraktura.hr/blog/pekmez-etgar-keret-sedam-dobrih-godina-uskoro.html>

<https://fraktura.hr/blog/sto-kaze-taj-čovjek.html>

https://issuu.com/fraktura/docs/sedam_dobrih_godina_knjigica

Evaluacija i metoda procjene:

Evaluacija nastavnog procesa bit će vidljiva iz rezultata ankete provedene na 4. satu (anketa procjene je li zbirka Sedam dobrih godina prihvatljiv prijedlog kao lektirni naslov za sljedeće obrazovno razdoblje (npr. tromjesečje).

Učinak aktivnosti na RSP čitanje ili motiviranje za čitanje:

Izabrane priče svojim temama učenike pozivaju na razumijevanje malog čovjeka uronjenog u osobne i obiteljske probleme. Priče potiču toleranciju prema različitostima i razumijevanje povijesnih okolnosti. Govoreći o svakodnevnom, većini čitatelja dobro poznatim motivima, autor dopire do pozornosti najzahtjevnijih čitatelja.

Povezanost s kurikulumom

Nastavni programi za gimnazije, 3. razred:

Hrvatski jezik:

jezik – pisano i govoreno izražavanje, raščlamba, recenzija

književnost – svjetski romantizam i HNP, motiv domoljublja u romantizmu

Sociologija: svakodnevni život u kulturnoj i povijesnoj perspektivi

Povijest: Drugi svjetski rat i holokaust

Znanje, vještine i kompetencije:

- kritičko promišljanje svojih postupaka i postupaka drugih ljudi, međuovisnost ljudi različitih nacionalnosti i religijskih uvjerenja, prihvaćanje različitosti
- prikupljanje, odabir i vrednovanje informacija; čitanje, tumačenje i ocjenjivanje književnih tekstova; pokazivanje empatije; debatiranje
- komunikacijske kompetencije; sposobnost rada u timu, prihvaćanja drugog i drugačijeg

Bibliografska referenca koja će se koristiti tijekom aktivnosti

Autor: Etgar Keret

Zemlja: Izrael

Jezik: engleski

Vrsta: kratka priča

Nakladnik: Fraktura

Godina izdanja: 2018.

Vrsta izdanja: knjiga s tvrdim koricama

ISBN 978-953-266-927-5

Broj stranica: priča Pekmez – 4 str., zbirka u cijelosti 176 str.

Kratki opis digitalnih izvora

Budući da je zbirka priča novo autorovo djelo, na hrvatskom jeziku tek objavljeno, nastavnicima i učenicima može poslužiti i priča na <https://fraktura.hr/blog/pekmez-etgar-keret-sedam-dobrih-godina-uskoro.html>

Za bolje upoznavanje autora predlažu se intervju:

<https://www.jutarnji.hr/kultura/knjizevnost/etgar-keret-moj-sin-ne-zeli-da-ovu-knjigu-citaju-njegovi-prijatelji-i-njihovi-roditelji/7026096/>

Rezultati

Učenici će moći:

- prepoznati povijesne činjenice i aktualnosti u suvremenom književnom tekstu
- kritički se odnositi prema netolerantnosti i netrpeljivosti prema drugima i drukčijima
- precizno artikulirati osobne stavove i vrednovati pročitano
- razumjeti književne postupke i humor u ozbiljnoj temi

Preporuke

Svako ratovanje ostavlja slične užase u životima ljudi. U priči **Pekmez** Etgara Kereta doznaje se kako je holokaust preživjela mala djevojčica, zapravo autorova majka, kojoj je otac zadao ozbiljan zadatak – *Tvoj je zadatak da preživiš rat i osiguraš da se naše ime ne zatre*³. Priča otkriva način kako se može preživjeti u najtežim uvjetima ako se osjeća odgovornost prema onima koje volimo. Nagrada za ustrajnost uglavnom ne izostaje. U ovoj priči to je staklenka pekmeza koju autoru daruje njegova nova susjeda Poljakinja za dobrodošlicu – Izraelcu u Varšavi.

Učenici suosjećaju s djevojčicom zbog obiteljske tragedije, osuđuju zločine, ali i prepoznaju nove prilike za suživot.

³ Iz priče Pekmez Etgara Kereta, <https://fraktura.hr/blog/pekmez-etgar-keret-sedam-dobrih-godina-uskoro.html>